

NOOMI OCH RUT

Bibelgruppsarbete om Rut

Mailis Janatuinen

FÖRORD

Bibelgruppsguiden för Ruts bok innehåller frågor för fem samlingar. Eftersom Ruts bok är kort lämpar sig materialet utmärkt t.ex. för kvinnodagar, ungdomsläger och motsvarande tillfällen (och naturligtvis också för vanliga bibelstudiegrupper).

Om det inte finns tillräckligt med tid för att samlas fem gånger kan man dela bibelgruppsguiden i två delar. Ruts bok innehåller nämligen två teman, och handlar också om två kvinnor: Beträffande Noomi är det fråga om livets oförklarliga lidande (texterna 1, 2 och 5) och för Ruts del är det fråga om Guds ledning i äktenskapsfrågor (texterna 2, 3 och 4). Materialet lämpar sig alltså för såväl gamla som unga.

Jag vill tacka Pirkko Pentikäinen och Aili Nikkilä, som gett sig tid att testa frågorna.

I Israel efter lövhyddohögtiden år 2003

Mailis Janatuinen

1. NOOMI MISTER ALLT Rut 1:1-13

Bakgrund: Händelserna i Ruts bok utspelar sig under domartiden (1380-1080 f.Kr). Boken berättar om hur den lilla stugbyn Betlehem blev födelsestad åt två kungar. Berättelsen börjar med att Elimeleks fyrapersonersfamilj är tvungen att bege sig till grannlandet Moab som flyktingfamilj pga. hungersnöd.

Relationen mellan Israel och Moab var inte den bästa möjliga under denna tid. Moabiterna hade förbjudit Israels barn att ta vägen genom landet då dessa återvände från Egypten (Dom. 11:17-18). Därefter hade ännu Moabs kung sänt sin profet för att förbanna Israel (4 Mos. 22). Sålunda står det i Mose lag:

*Ingen ammonit eller moabit skall komma in i Herrens församling, inte ens efterkommande i tionde led skall någonsin komma in i Herrens församling.
5 Mos. 23: 4-7*

I sista skedet av Israels barns hemfärd utspelade sig också en annan händelse: Moabs döttrar förledde det utvalda folkets män till sexuella synder och avgudadyrkan. (Dessa hörde ihop med dyrkan av Baal). Då sände Herren en hemsökelse så att 24 000 israeler dog (4 Mos 25:1-9).

Moabs egen högsta gud hette Kemos. För att blidka denna offrade man barn som brännoffer (2 Kon. 3:27). Man ansåg att under kristider kunde folket och familjen undkomma olyckor endast genom barnoffer.

Språkproblem hade Elimeleks familj däremot inte, eftersom man talade gammalhebreiska i båda länderna.

Frågor:

Betlehemsfamiljens tragedier

- Vilka svårigheter mötte Elimeleks familj efter att den flyttat till Moab? (Arbete, bostad, grannar, människorelationer, trosutövning) (1-2)
- Hurdana tankar rörde sig antagligen i Noomis huvud då hon blev änka i ett främmande land? (3) (Vad tänkte hon om Gud? Vad tänkte hon om sin egen och sina söners framtid?)
- Vilka svårigheter möter i allmänhet en ensamförsörjande mor då hon uppfostrar tonårssöner?
- Varför är relationen mellan svärmor och svärdöttrar svår i alla kulturer?
- Vilka omständigheter kunde ha föranlett extra stress mellan Noomi och hennes svärdöttrar?
- Vems förtjänst tycker ni att det var (svärmoderns eller svärdöttrarnas) att relationen mellan Noomi och de moabitiska flickorna var exceptionellt god?
- Av texten får man den uppfattningen att Mahlon och Kiljon dog samma år. De var då kanske något över 20 år gamla. Vilka dödsorsaker kan två så unga män ha haft?
- Vad kan Noomi kanske ha sagt till Gud på sina söners begravningsdag?
- Vad höll Noomi uppe då hon hade förlorat allt?
- Hur trodde svärdöttrarna på basis av sin egen tro att deras svärmor skulle förhålla sig till sönerns död? (Vad förundrade sig svärdöttrarna mest över i sin svärmors tro?)

Hemfärden börjar

- Fundera på olika orsaker till att Noomi först ville ta svärdöttrarna med sig då hon skulle bege sig till hemlandet, men sedan beslöt sig för att skicka hem dem till deras familjer? (6-9)
- Vilka motiv kan dessa moabitiska flickor ha haft då de beslöt sig för att lämna sina föräldrar och vänner och följa sin svärmor till ett främmande land? (10)
- Vad ville Noomi säga sina svärdöttrar i v. 11-13?
- Gamla Noomi vägrade alltså plötsligt att ta med sig sina svärdöttrar. Hur tänkte hon klara sig ensam under resan och i hemlandet utan någon nära släkting?
- Här har vi en kvinna som nyligen förlorat sin man och sina båda barn. Hurudan intryck får ni genom texten av Noomis karaktär och hennes sorgearbete? (1-13)
- Vilken av Noomis egenskaper skulle du helst vilja ha själv?

Avslutning: De moabitiska grannarna undrade säkert vad Noomis familj hade drabbats av för förbannelse. Vad ont hade de där utlänningarna gjort, vilken gud hade de förorättat så att de drabbades av en sådan hämnd? Hedningarna anser nämligen att någon alltid är orsak till lidandet.

Också Orpa och Rut iakttog hur deras svärmor förhöll sig till förlusterna. De tyckte säkert att det var underligt att Noomi fortfarande trodde på sin osynliga Gud. En tro av det här slaget hade de aldrig stött på tidigare. I Moab fanns tron till för att bringa pengar och kärlek, hälsa och framgång.

Trodde då inte Noomi på Gud då allt detta kunde drabba henne? Hade hon kanske inte bett? Säkert hade hon det. Varje gång denna kvinna öppnar sin mun i Ruts bok talar hon om Herren.

Nästa gång talar vi mera om ur vems hand Noomi tog emot sitt lidande.

2. DIN GUD ÄR MIN GUD Rut 1:14-22

Bakgrund: Senast granskade vi början av Noomis hemfärd. Först tog hon med sig sina sonhustrur, men hennes samvete började så småningom plåga henne. Noomi visste nämligen vilket öde som väntade de moabitiska flickorna i Israel, det vill säga diskrimination och fattigdom. Det fanns inget hopp för att någon av dem skulle bli tagen som fru av en hederlig Israelit. De unga kvinnorna hade sina hem och sina föräldrar i Moab. Där kunde de ännu gifta sig och bli lyckliga. De måste stanna där, bestämde Noomi och försökte ta farväl av sina sonhustrur.

Frågor:

Orpa

- Vad allt gick Orpa miste om då hon avstod från sin svärmor? (14-15) (Vad hände troligtvis med hennes Gudsrelation?)
- Föreställ er hurudant återstoden av Orpas liv i Moab var.

Rut

- Fundera på olika orsaker bakom Ruts kärlek till sin svärmor? (15-16)
- Hur kan vi bli likadana solstrålar i våra familjemedlemmars liv som Noomi var i sina sonhustruns liv?
- Vad tyder på att Ruts tro på Israels Gud var av det rätta och frälsande slaget? (16-17)
- Varför ville Rut tro på Noomis Gud, fastän hon inte hade sett denne ge sina egna annat än olycka efter olycka?
- (Vad hade Herren att erbjuda henne som inte Kemos kunde erbjuda sina troende?)
- Varför ville inte Rut återvända till Moab ens efter att svärmoderns död, utan ville bli begravd bredvid henne i Israelisk jord? (17a)

- Vad lär oss verserna 16 och 17 om kärleken mellan människor? Vad lär de oss om Jesu kärlek?

Noomi

- Vad fick Noomi att slutligen gå med på att Rut följde med, fastän hon först hade varit starkt emot det? (18)
- Tycker ni att Noomi verkar bitter då hon berättar för invånarna i Betlehem om sina olyckor? (19-21) Motivera ert svar.
- Vad vill Noomi säga med att kalla Gud just för Allsmäktig?
- Hade Noomi rätt då hon trodde att hennes olyckor kom från Gud eller borde hon ha trott att de kom från Satan? (13b och verserna 20-21)
- Vad anser ni utgående från verserna 8b och 9: trodde Noomi ännu efter alla tre katastrofer på Guds godhet? Motivera ert svar.
- Hurudant hade Noomis liv varit om hon hade tagit emot sitt lidande från Ödet eller Satan?
- Hur kan vi lära oss att ta emot vårt livs lycka och olycka ur den Allsmäktige Gudens hand?

Avslutning: Rut visste att om hon tillät sin svärmor att återvända ensam till Israel skulle hon också förlora Noomis Gud ur sitt synfält. Noomi var nämligen det enda redskapet till frälsning för Rut, med andra ord var hon det enda sättet för Rut att möta den Levande Guden. Vad såg Rut då för gott i Noomis Gud?

Kärleken. Rut hade bevittnat från sidan vilken frukt tron på Herren bar i Noomis liv. Ingen annan svärmor som Rut kände älskade sina sonhustrur så som Noomi. För det andra såg hon att tron på Herren gav **uthållighet i lidandet**. Ingen annan som Rut kände skulle ha klarat sig genom sådana tragedier som Noomi utan att förlora hoppet. Men Noomi hade alltid någon som hon kunde vända sig till i sin smärta. Svärmoderns Gud krävde varken att de troende skulle blidka Hans vrede eller ge människooffer, till skillnad från Kemos. Kanske förstod Rut att Herren handlade i kärlek till sina egna även då han gav dem lidande.

Och så begav sig Rut med Noomi till Israel, även om det innebar för henne att leva där återstoden av sitt liv som en andra klassens medborgare.

3. ETT AVGÖRANDE MÖTE Rut 2:1-23

Bakgrund: Förra gången lade vi märke till ur Rut i sitt stilla sinne hoppades att Israels Gud skulle ta emot även henne, som var en hednakvinna. Som Moabs dotter hade hon inga rättigheter att ansluta sig till Herrens folk. De räknades inte till det utvalda folket förrän i den tionde generationen.

Men nu hade de båda fattiga änkor anlänt till Betlehem. Snart började den yngre av dem söka fattighjälp. På den tiden fungerade socialhjälp och flyktinghjälp på så sätt att de fattiga själva fick samla in sitt matunderstöd från de rikas åkrar. Så hade Gud befallt sitt folk genom Moses:

När grödan bärgas i ert land, skall du inte skörda ända ut till åkerrenen, inte heller skall du samla in de sista axen av skörden. Du skall inte göra någon efterskörd i din vingård, inte heller plocka upp nerfallna druvor. Du skall lämna kvar det åt den fattige och åt invandraren. Jag är Herren, er Gud. *3 Mos. 19:9-10*

Frågor:

Fattighjälpen:

- Vilka saker gjorde det kanske speciellt svårt för den moabitiska änkan att ty sig till fattighjälpen?
- Fundera på vad som gör axplockning till ett tungt arbete? (I vilken kroppsdel blir man tröttast?)
- Vilka ställen i det här kapitlet visar på att axplockarna diskriminerades och kanske t.o.m. knuffades till på israeliternas åkrar?
- Vad tyder på att Rut inte hade tagit med sig ett eget vattenkärl eller egen mat för den långa och varma arbetsdagen?

Boas:

- Vilken bild får ni av Boas utgående från verserna 1,4 och 5?
- Tror du på kärlek vid första ögonkastet och om du gör det, vad grundar du det på?
- Vilka egenskaper hos Rut fick Boas att fatta intresse för henne? (5-7, 11-12)
- Vad säger det om en ung kvinna om hon är så trofast mot sin svärmor, att hon offerar sin egen framtid för hennes skull? Vad säger fliten om en kvinna? Varför svalnade inte Boas intresse för Rut ens av det faktum att hon var moabitiska och änka?
- Vilka egenskaper får en ung troende man i våra dagar att fatta intresse för en ung kvinna?
- Varför ville inte Boas att Rut skulle gå och plocka ax från några andra åkrar än hans (8-9)?
- Hur kunde Boas veta att Rut hade kommit till Israel just för att "söka skydd under Israels Guds vingar"? (11-12)
- Vad betydde det för Boas att han och Rut hade en gemensam tro på Israels Gud?
- Vad tror ni att Rut själv kände för mannen efter deras första möte? (10, 13)
- Vad tror ni Boas motiv var när han handlade som verserna 14-16 beskriver?

Noomi

- Vad betydde det för Noomis tro att på kvällen få höra vad Rut varit med om? (17-20)

- Vad menade Noomi med sina ord då hon sade att Herren hade visat sig barmhärtig också mot hennes avlidna familj.

Guds ledning

- Vad säger det här kapitlet om Guds ledning? (3)
- Har du själv svårt eller lätt att tro att Gud leder/har lett dig på bästa möjliga sätt i äktenskapsfrågor? Varför, varför inte?
- Diskutera: Ger Gud alltid det bästa möjliga livet åt sina egna eller måste en del av Guds barn nöja sig med det näst bästa livet?

Avslutning: I årtal hade Noomi bara fått tro på Guds kärlek utan att få erfara den eller se den. Tvärtom, alla omständigheter såg ut att tyda på att Gud hatade och inte alls älskade henne och hennes familj. För första gången på över tio år fick Noomi vara med om ett positivt under. Plötsligt förstod hon att Gud hade ett finger med i spelet då Rut valde vilken åker hon skulle plocka ax på. Herren hade inte heller glömt bort Elimelek, Mahlon och Kiljon fastän de inte längre fanns bland de levande. Den allsmäktige Guden hade själv ordnat ett avgörande möte åt hennes svärdotter. Skulle han inte då ha en plan också för ditt liv!

Jesus lånade en gång Boas uttryck om Israels Guds vingar:

Jerusalem, Jerusalem. Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, såsom hönan samlar sina kycklingar under vingarna. Matt. 23:37

När en fara hotar, samlar hönan sina kycklingar under sina vingar. Fienden kan inte komma över kycklingarna på annat sätt än över hönans döda kropp. Jesus dog för din skull som en höna. Det största med Gud ledning i ditt liv är det att du hittar vägen till Hans vingars beskydd. Där förändras alla ditt livs minus till ett stort plus.

4. TA MIG UNDER DITT BESKYDD Rut 3:1-18

Bakgrund: Boas var alltså Noomis och Ruts släkts återlösare (bördeman). Ordet "återlösa" (ga'al) eller någon av ordets avledningar förekommer 20 gånger i Ruts boks fyra korta kapitel.

Under Gamla testamentets tid hade släktens återlösare som uppgift att köpa tillbaka nära släktingar som hamnat i slaveri eller att köpa tillbaka egendom som råkat i främmande händer. Om en släktgren höll på att dö ut, skulle släktens bördeman skaffa den en arvinge genom att gifta sig med änkan. Noomi hade tydligen inte tänkt sig denna möjlighet då hon lämnade Moab. Antagligen föreställde hon sig att Boas redan hade gift sig, eller så trodde hon inte att Mose lag kunde tillämpas också på en utländsk maka.

Så gick skördetiden, april och maj. Varje dag plockade Rut ax på Boas åkrar. I Betlehem betraktade man med kritsika ögon Moabs dotters beteende - speciellt mot män. Sedan kom tröskdagen då man skulle skilja agnarna från vetet. Till saken hörde att man samma kväll hade en fest på tröskplatsen.

Ägaren blev i allmänhet kvar och sov bredvid sin sädes hög, så att ingen skulle få för sig att gå dit och fylla sin säck i skydd av mörkret.

Frågor:

Noomis plan

- Fundera på olika orsaker till att Boas inte genast kom och friade till Rut då han blev förtjust i henne.
- Varför gick inte Noomi själv och framförde sitt ärende till Boas, utan skickade Rut (1-4)?
- Skulle du våga skicka din egen dotter i motsvarande situation?
- Vad fick Noomi att lita på Boas´ hederlighet - att han inte skulle locka in Rut i en sexuell relation?
- Varför skulle det ha varit fel och skadligt för båda parter att inleda ett sexuellt förhållande i denna situation?

Boas och Rut

- Tror ni att Rut kunde somna då hon låg vid Boas´ fötter under kvällsnatten? (5-7)
- Vad var det Rut i själva verket bad om då hon bad Boas breda ut sin mantelflik över henne?
- Tycker du att det är lämpligt att en kvinna friar? Varför, varför inte?
- Varför var det så viktigt för Boas att Rut inte hade sprungit efter män och att hon i Betlehem hade rykte om sig att vara en hedervärd kvinna? (10-11)
- Diskutera: Är det i vår tid viktigt för en man att hans blivande fru inte har sprungit efter karlar eller levt i för- äktenskaplig relation?
- I Matt 1:5 framkommer att Boas´ mor eller möjligen någon av kvinnorna i hans tidigare generationer hade varit den kananeiska skökan Rahab. Hur hade detta möjligen påverkat Boas´ liv och hans relation till det andra könet?
- Vad visar det faktum att Rut inte kommenterade vers 12-13?
- Hur inverkade det på Ruts känslor då och senare att Boas behärskade sig och inte rörde vid henne?
- Föreställ er vad Rut och Boas upplevde i sina hjärtan på morgonnatten då de låg tysta under samma mantel. (14)
- Vad förstår man av det faktum att Boas förmådde ge en annan av släktens återlösare möjligheten att få Rut till sin?
- Hurudana hälsningar var det tänkt att kornsäcken skulle bringa från Boas till Noomi? (15)

Bördeman (återlösare):

- På vilket sätt var Boas förebild för Jesus som återlösare (se verserna 2:12 och 3:9)?

Slutligen: Det mest avgörande mötet i Ruts liv skedde ingalunda på Boas´ åker. Nej, hennes livs viktigaste ögonblick var det då hon under sin svärmors inflytande lärde

känna Israels Gud. Boas var bara en förebild för den himmelska återlösare, som hon fick genom tron.

Jesus återlöste oss syndare till sin egendom såsom Boas återlöste Rut. Betalningsmedlet var hans heliga, dyrbara blod. Min vän, om du inte har haft något avgörande möte i ditt liv, så finns ju ändå Jesus. Hör vad Han, din verkliga återlösare försäkrar dig idag:

Frukta inte, ty jag har återlöst dig, jag har kallat dig vid namn, du är min.
Jes 43:1

5. JESU STAMMODER Rut 4:1-22

Bakgrund: Dagen efter det hemliga mötet kändes säkert lång för Noomi och Rut för de kunde inget annat än att vänta och be. Boas handlade däremot. Han gick direkt till stadsporten där man löste alla ärenden som gällde lagen. Släktens andra återlösare kallades till platsen, liksom även tio vittnen av de äldste i Betlehem. Allting skulle nämligen ske lagenligt och officiellt.

Se vad som sägs om återlösare i bakgrunden till föregående stycke.

Frågor:

Vid Betlehems stadspört

- Varför inledde Boas diskussionen med att prata om åkerstycket och inte om äktenskapet? (1-4)
- Föreställ er hur det kändes för Boas då den andra av släktens återlösare meddelade att han tänkte lösa in åkern?
- Vad fick den andra återlösaren att dra sig tillbaka? (5-8)
- Vilken uppoffring måste Boas göra då han gifte sig med Rut? (9-10)
- Vad tänkte invånarna i Betlehem egentligen om det här giftermålet, där den ena parten var moabit? (11-12) (Vad visar det faktum att de jämförde Rut med Israels stammödrar Rakel, Lea och Tamar?)
- Läs Matt 1:3-5. I vilket avseende visar Betlehems invånares ord sig vara profetiska?

Lilla Obed

- På vilket sätt skiljde sig Ruts andra äktenskap och kärlek sig från hennes första? (13)
- Vad är speciellt med sättet på vilket grannkvinnorna gratulerade Noomi till barnbarnets födelse? (14-15)
- Vad var annorlunda för Noomi då hon skötte lilla Obed från då hon hade skött sina egna söner? (16-17)
- Föreställ er hur återstoden av Noomis liv var - sörjde hon över sin man och sina söner ända tills hon dog?

- Räkna ut ungefär hur lång tid som gick mellan det att Obed och David föddes. Är det troligt att David (den yngsta av åtta syskon) någonsin träffade sin gammelfarmor?

Meningen med lidandet

- Fundera utgående från att ha läst hela Ruts bok varför Herren gav Noomi de tre lidandena att hon förlorade hem, man och barn?
- När kom Noomi på meningen med sitt lidande?
- Diskutera om det är möjligt att vi kan veta meningen med vårt lidande under vår egen livstid.
- Varför skulle det finnas också en hedning i Jesu stamtavla?
- Vad är det viktigaste budskapet i Ruts bok för dig personligen?

Avslutning: Allt lidande som Noomi mötte hade bara en enda mening, nämligen att hon skulle föra en moabitiska till Israel. I själva verket hade Gud redan i tidernas begynnelse bestämt att hans Son skulle ha en moabitisk stammomoder. På det sättet skulle det bli klart att även hedningarna som tillbett avgudar skulle få komma och söka trygghet och nåd under Jesu vingars skugga.

Noomi kom troligtvis inte under sin livstid på meningen med alla olyckor som hade drabbat henne, men hon trodde säkert att det fanns en mening. Inte ger ju den Allsmäktige Guden sina barn olycka utan anledning! På det får även du tro, fastän du kanske inte under din livstid förstår varför ditt livs tragedier drabbar dig.